

दिवाकरम् । तपनस्तोषमायाति वज्रिदोमञ्च विन्दति ।
 अपूपैः सगृहैर्भक्त्या तथा लक्षणपाचितैः । सहिरग्यैः
 समभ्यर्च्य वज्रिदोमफलं लभेत् । सूर्याङ्गि यस्तु नक्ताशी
 संपूजयति भास्करम् । इदानीं कामानवाप्नोति सूर्य-
 लोकञ्च गच्छति । काञ्चोत्तरे “याश्चिन्त्यादित्यवारे ल
 यदि शुक्ला चतुर्दशी । ज्ञानं विशेषतः कार्यं शिवस्य
 परमात्मनः । अङ्गरागं रोचनया रक्तपुष्पैः प्रपूजयेत् ।
 कपिलाज्यं तथा क्षीरं नैवेद्यं परिकल्पयेत्” । पद्मपुं
 “माघमास्युषसि ज्ञानं कृत्वा दम्पत्यमर्चयेत् । भोजयित्वा
 यथाशक्त्वा बालवस्त्रविभूषणैः । सौभाग्यपदमाप्नोति श-
 रीरारोग्यसुत्तमम् । सूर्यलोकप्रदं नूनं सूर्यव्रतमिदं
 स्मृतम्” । भविष्यपुं “लक्ष्मैकभक्तं हेमन्ते माघमास-
 मतन्द्रितः । माघान्ते च रथं जुष्टोच्चैस्त्वत्तोपगोभि-
 वम् । श्वेतैश्चतुर्भिर्युक्तं तुरगैः समलङ्कृतम् । श्वेत
 ध्वजपताकाभिः कवचाभरदर्पणम् । तखण्डादकपिटेन
 कृत्वा भातं नराधिप ! । विन्यस्य तं रथप्रस्थं संचया सह
 भूपते । तं रात्रौ राजमार्गेण शङ्खभेयोर्दिभिः खनैः ।
 भ्रामयित्वा शनैः पश्चात् सूर्यायतनमागयेत् । तत्र चागु-
 रपिठेन प्रदीपाद्युपशोभितम् । प्रोक्षणीयप्रदानैश्च ज-
 पयित्वा शनैः शनैः । प्रभाते स्नपनकृत्वा पयसा वा
 हतेन वा । दीनाभक्तपणानाञ्च यथाशक्त्वा च दक्षि
 णाम् । रथं संवाह्यनोपेतं भास्कराय निवेदयेत् । भुक्त्वा
 च ब्राह्मणैः सार्द्धं प्रणयार्कं गृहं प्रजेत्” । सौर-
 धर्मोत्तरे “इष्टु राजन् ! प्रवक्ष्यामि यद्गुह्यं व्रतसुत्तमम् ।
 सर्वकामप्रदं पुंसां कुण्डादिव्याधिनाशनम् । भानोस्तुष्टि-
 करं राजन् ! भुक्तिमुक्तिप्रदायकम् । तस्य देवस्य व-
 क्ष्यामि व्रतं राजन् ! सविस्तरम् । पूजार्घ्यमाशनं
 दानं नैवेद्यं इष्टु तत्त्वतः । सर्वनीयेषु यत् पुण्यं
 सर्वयज्ञेषु यत्फलम् । सर्वदानेन तपसा यत् पुण्यं सम-
 वाच्यते । प्रातःस्नानेन यत् पुण्यं यत् पुण्यं रविवासरे ।
 मार्गशीर्षादिमासेषु द्वादशस्यपि भूपते ! । सूर्यव्रतं करि-
 ष्यामि वावर्धनं दिवाकर ! । व्रतं संपूर्णतः यावत् त्वत्
 प्रसादात् प्रभाकर !” इत्यादि ।

सूर्यनक्षत्रतं सर्वपुं “तथादादित्यवारेण सदा नक्ताशनो
 भवेत् । यदा हस्तेन संयुक्तमादित्यस्य च वासरम् ।
 उत्पद्यते यदा भक्तिर्भानोरुपरि शश्वती । तदादित्य-
 दिने कृत्वादेकभक्तं विमत्सरः । तदारभ्य सदा कार्यं
 नक्षत्रादि वशासरे । नक्षत्रादित्यवारेण भोजयित्वा ति-

जोक्तवान् । ततोऽस्तसमये भानो रक्तचन्दनपङ्कजम् ।
 वलिष्य द्वादशदलं पूज्य सूर्येति पूर्वतः” । “इत्यनेन
 विधानेन वर्षमेकन्तु यो नरः । नक्षत्रादित्यवारेण कृ-
 त्वात् स नीरुजो भवेत् । धनधान्यसमायुक्तः पुत्रपौत्र-
 समन्वितः । मन्त्र्यैः स्थिता चिरं काचं सूर्यलोकमवा-
 प्रुयात्” ।

सूर्यषष्ठीव्रतं भविष्योत्तरे “माघ माघपदे शुक्ले एकभक्ता-
 शनो भवेत् । दन्तधावनपूर्वतु वज्रासुरवधेश्वरः । गो-
 रसपंकजलेन स्नायात् कायविशुद्धये । रोचनाकण-
 गोमूत्रसृष्टाचन्दनगोसक्तम् । दधिवासासुरस्यैव कलाटे
 तिक्तकं त्यजेत् । शिवास्त्रदलेद्येव सौभाग्यारोग्यशङ्क-
 यतः । कर्जं कुङ्कुमताम्रं विन्दरं रक्तपावणी ।
 वितरेत् सोपङ्गाया हि नारी नक्षत्रवर्धनम् । विधवा तु
 विरक्तानि कुमारी शुक्लावली । ततः कण्ठके भातं
 पूजयेत् शीतलोदके । अपराह्णे ततः स्नात्वा सुनीनो
 नियतव्रतः । प्रतिमां सूर्यप्रेक्षानोः दक्षनध्वजेन वा-
 रिषा । रक्तचन्दनपङ्केन कुङ्कुमेन शलाकभेद । कण-
 क्ककुम्भैरुक्तेः करवीरैः प्रपूजयेत्” ।

सूर्यसप्तमीव्रतं विष्णुधर्मोत्तरे “येनै शुक्ल पक्षे तु स-
 म्यक् वज्रासुरोपहितः । सप्तमीमर्चनं शुक्लार्चवर्धनम्
 भूपते ! । सहिःस्नानं नरः कृत्वा गोमयेनोपसेपितः ।
 लेपयेत्स्वयिज्जलं सम्यक् ततो गौरमदा मृद ॥ तन्नाह-
 दलकमलं वर्षकेस्तु वनं सिखेत्” इत्यादि ।

शोमद्वितीयाव्रतं पद्मपुं “दद्यात्सितद्वितीयादां सिन्धुलंबवन्ध-
 भोजनम् । समाम्ने गोमदो जाति विमाय शिवमन्दिरम्”
 विमाय सिन्धुलंबवन्धभोजनं दद्यादित्यन्वयः । शोमद्वितीय
 देवता शोमव्रतमिदं स्मृतमितं शोमस्य देवतात्वं गम्यते ।
 “कल्याणे राजराजस्य भोजनमिदं स्मृतम्” ।

शोमव्रतं काञ्चोत्तरे “चन्द्राष्टम्यां रोहिणीं स्नात्वा चन्द्र
 व्रतहरेत् । शिवं सम्यक् च विधिवत् स्नानैः पश्चाद्व्रता-
 दिभिः । विवेचनन्तु चन्द्रेण चन्द्रेण तद्वा हितम् ।
 शुक्लवस्त्रैस्तथा पुष्पैः पूजयेत् परमेश्वरम् । नैवेद्यं क्षीरं
 कृष्णान्तु मितशर्करया युतम् । प्राशनं चन्द्रेणैव रात्रौ
 जागरणं हितम् । कायुःकायैः सदा कार्यं कीर्ति-
 त्रीमाधने हितम् । इति चन्द्रव्रतं नासोद्धारदानेन जा-
 यते” । कालिकापुं “वारे शोमस्य पाटस्यां प्रक्षोभौ शोम-
 मर्चयेत् । विभिन्ना चन्द्रचूडाम् प्राच्यां च चन्द्रकम्” ।
 प्रक्षोभौ चालोभयत् पक्षे नियमोऽप्यसोमोद्धारयोः सर्वो-